

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

Warszawa, 30 grudnia 1950 **Nr 16*)** **Poz. 122—129**

TREŚĆ:

ZARZĄDZENIA:

122

ZARZĄDZENIE

MINISTRÓW OŚWIATY I ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 25 października 1950 r.

(Nr E. Pr. II-1/203/50)

w sprawie uproszczonych egzaminów państwowych na nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w liceach rolniczych.

Na podstawie art. 4 dekretu z dnia 23 listopada 1945 r. o organizacji szkolnictwa w okresie przejściowym (Dz. U. R. P. Nr 2 z 1946 r., poz. 9) zarządza się, co następuje:

§ 1. Do uproszczonych egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, przewidzianych w zarządzeniu Ministra Oświaty z dnia 7 lutego 1948 r. (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 4, poz. 53) dopuszcza się również nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących w liceach rolniczych, którzy

1) spełniają warunki wymienione pod literami a), b) i c) § 2 lit. A w/w zarządzenia i odbyli w liceach rolniczych lub w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli przed zgłoszeniem się do egzaminu co najmniej 3-letnią praktykę nauczycielską w wymiarze przynajmniej 14 godz. tygodniowo, uznaną za zadowalającą przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, gdy chodzi o szkoły rolnicze, a przez Ministra Oświaty, gdy chodzi o szkoły ogólnokształcące, lub

2) przed dopuszczeniem do egzaminu byli czynni jako nauczyciele w szkołach podstawowych pod warunkami wymienionymi pod lit. a), b) i c) § 2 lit. A zarządzenia Ministra Oświaty z dnia 7 lutego 1948 r. i odbyli przed dopuszczeniem do egzaminu co najmniej 3-letnią praktykę nauczycielską, uznaną przez Ministra Oświaty za wybitną.

§ 2. W przypadkach wyjątkowych Minister Oświaty może dopuścić do egzaminu uproszczonego kandydata, nie spełniającego jednego z warunków wymienionych w § 1 pkt 1 niniejszego zarządzenia.

§ 3. Podanie o dopuszczenie do egzaminu nauczyciel czynny wnosi drogą służbową do Ministerstwa Oświaty.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Oświaty: w/z. **H. Jabłoński**

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: **J. Dąb Kocioł**

*) Ostatni Nr w b. r.

123

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 27 października 1950 r.

w sprawie dobrowolnej zamiany budynków przy zakładaniu spółdzielni produkcyjnych.

(Nr UR. O. II-2/49)

§ 1. 1) Przy zakładaniu spółdzielni produkcyjnych niedopuszczalna jest zamiana budynków, tak mieszkalnych jak i gospodarczych pomiędzy osadnikami-spółdzielcami i niespółdzielcami.

2) Spółdzielniom produkcyjnym mogą być przydzielane budynki gospodarcze (stodoły, stajnie, obory, spichlerze itp.), będące w użytkowaniu osadników, jeżeli:

a) brak jest w danej gromadzie dotychczas nie zajętych budynków odpowiednich do gospodarki zespołowej;

b) budynki gospodarcze zajmowane przez osadnika są odpowiednie dla kolektywnej gospodarki i niezbędne dla spółdzielni;

c) osadnik zajmujący budynki wyrazi swą zgodę na zamianę.

W szczególności odnosi się to do budynków pofolwarcznych lub należących do większych gospodarstw chłopskich, gdy zachodzą warunki przewidziane w ust. 2.

3) Łącznie z budynkami gospodarczymi mogą być przydzielane spółdzielniom produkcyjnym także budynki mieszkalne zajmowane przez osadników (za ich zgodą), gdy tworzą z budynkami gospodarczymi całość i nie mogą być bez szkody dla interesów spółdzielni pozostawione osadnikom.

§ 2. 1) Wniosek o przydział budynków składa zarząd spółdzielni do Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa właściwego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej motywując szczegółowo potrzebę użytkowania tych budynków.

2) Wniosek powyższy powinien być zaopiniowany przez starszego agronoma P. O. M. i kierownika Wydziału Budownictwa.

3) Kierownik Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa, po zbadaniu w terenie, przedkłada wniosek do decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, który winien wyraźnie wskazywać:

a) czy w danej gromadzie nie ma budynków odpowiednich dla spółdzielni niewymagających przesiedlenia osadników lub przesiedlenia w mniejszym zakresie;

b) czy są możliwości przesiedlenia osadników do innych

odpowiednich budynków zasadniczo w tej samej gromadzie;

c) czy osadnicy zajmujący budynki, o które występuje spółdzielnia, wyrażają zgodę na przeniesienie się do innych budynków.

§ 3. 1) W przypadku, gdy wyżej wskazane warunki, dają podstawę P. R. N. do podjęcia decyzji przydzielającej spółdzielni produkcyjnej budynki zajmowane przez osadników i Prez. P. R. N. wyda taką decyzję, Wydział Rolnictwa i Leśnictwa powiadamia o tym zainteresowanych osadników, proponując im równocześnie budynki zamienne.

2) Osadnikom należy zasadniczo zaproponować budynki w tej samej miejscowości zdatne do użytkowania i odpowiadające potrzebom posiadanych przez nich gospodarstw. W wyjątkowych przypadkach można proponować osadnikom objęcie budynków w gromadach sąsiednich.

§ 4. Przeniesienie osadników do innych budynków może nastąpić po wyrażeniu przez nich zgody, — w terminie z osadnikami ustalonymi.

§ 5. W stosunku do osadników przenoszonych z dotychczas zajmowanych budynków na podstawie niniejszego zarządzenia należy stosowwać przepisy zarządzenia Ministrów: Rolnictwa i R. R. i Administracji Publicznej z dnia 15 kwietnia 1950 r. Nr FZ./F. 1—4/2/50, z następującymi zmianami:

1) Wszędzie gdzie jest mowa:
   a) o Działach Rolnictwa i R. R. rozumieć należy Prezydia Wojewódzkich Rad Narodowych — Wydziały Rolnictwa i Leśnictwa;
   b) o Wydziałach Osiedleńczych — Oddziały Urządzeń Rolnych;
   c) o Starostwach Powiatowych — Prezydia Powiatowych Rad Narodowych;
   d) o Referatach Osiedleńczych — Referaty Urządzeń Rolnych;
   e) o P. G. R. lub zespołach P. G. R. — spółdzielnie produkcyjne.
2) § 1, § 2 i § 3 nie mają w tych przypadkach zastosowania.
3) § 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie: „przeniesienie środkami przewozowymi spółdzielni produkcyjnych nieodpłatnie, albo środkami własnymi osadnika, wzgl. wynajętymi za zwrotem kosztów".
4) § 4 pkt 3 i 4 nie mają do tych przypadków zastosowania, gdyż zwrotu kosztów doprowadzenia gruntów otrzymywanych przez osadnika w drodze zamiany do stanu gruntów gospodarstwa zdawanego dokonywuje spółdzielnia produkcyjna na podstawie ustalonych warunków wejścia w posiadanie.
5) Do § 5 — Powiatową Komisję rozliczeniową powołuje się dla tych przypadków w składzie:
   1. przedstawiciela Powiatowej Rady Narodowej — jako przewodniczącego;
   2. przedstawiciela Gminnej Rady Narodowej;
   3. przedstawiciela Gminnego Zarządu Zw. Samopom. Chłopskiej;
   4. pracownika Referatu Urządzeń Rolnych — wyznaczonego przez Przewodniczącego Prez. P. R. N. jako sekretarza Komisji, z głosem doradczym.
6) § 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie „przeniesieniu podlegają: inwentarz żywy i martwy oraz wszystkie zapasy gospodarcze i domowe oraz ruchomości osadnika (sprzęty, żywność, paszę) nie wyłączając obornika i słomy".
7) Do § 8. Przysługujące przenoszonemu osadnikowi uprawnienia przewidziane w pierwszych czterech ustępach § 8 winny być uwzględnione w warunkach wejścia w posiadanie.
8) Do § 9. Protokół sporządza się w 4 egzemplarzach, z których 2 przeznacza się dla Referatu Urządzeń Rolnych, 1 dla osadnika i 1 dla spółdzielni produkcyjnej.
9) § 15 nie ma w danych przypadkach zastosowania.
10) Zwrot kosztów przenoszenia przysługuje także osadnikom przeniesionym do innych budynków w związku z organizowaniem spółdzielni produkcyjnych przed wydaniem niniejszego zarządzenia, w tej liczbie osadnikom niespółdzielcom, którzy otrzymali już inne budynki w drodze zamiany z osadnikami spółdzielcami.

Minister: wz. **L. Domański**

124

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 30 listopada 1950 r.

(Nr ME. E. I-2/90)

w sprawie zwiększenia oszczędności w gospodarce sprzętem i materiałami pędnymi.

W wykonaniu uchwały Prezydium Rządu z dnia 6.IX. 1950 r. w sprawie oszczędności paliw i smarów w gospodarce rolnej i transportowej niezmiernie ważną rolę odgrywa również odpowiednia i stała obsada ciągników rolniczych kadrą przeszkolonych kierowców ciągnikowych.

Sprawa ta dotychczas nie jest należycie doceniana w instytucjach i przedsiębiorstwach podległych Ministerstwu. Powtarzające się wypadki ciągłych, częstych i nieuzasadnionych zmian w obsadzie ciągników przez przerzucanie kierowcy z jednego ciągnika na drugi prowadzą w konsekwencji do obniżenia poczucia troskliwości kierowcy ciągnikowego o powierzony mu sprzęt co do jego stanu technicznego jak i co do zwiększenia jego wydajności eksploatacyjnej, co w konsekwencji znów prowadzi do strat w zużyciu paliw płynnych.

Pragnąc zapobiec z jednej strony marnowaniu tak cennego i ważnego dla gospodarki narodowej majątku państwowego, jakim są ciągniki rolnicze, z drugiej marnowaniu materiałów pędnych w gospodarce rolnej zarządzam:

1. żaden ciągnik rolniczy, a szczególnie nowy nie może być obsługiwany przez niewyszkolonego kierowcę.

   Obsługa ciągnika rolniczego w pracach rolnych winna być powierzana tylko takiemu kierowcy ciągnikowemu, który w wyniku przyjętego szkolenia na ośrodku szkoleniowym TOR posiada odpowiednie, ustalone przez Ministerstwo, uprawnienia do wykonywania prac rolnych ciągnikami.
2. każdy kierowca ciągnikowy obejmujący obsługę ciągnika typowego tj. Ursus, Zetor, KD-35, S 80, winien otrzymać na rękę ścisłą instrukcję obsługi i użytkowania danego ciągnika.

   Wszystkie ciągniki muszą być przekazane pod opiekę i odpowiedzialność osobistą kierowców ciągnikowych (przy pracy 2 zmianowej dwum kierowcom) przez dyrekcję jednostki gospodarczej za specjalnym aktem zdawczo-odbiorczym, w którym obejmujący obsługę ciągnika stwierdza własnoręcznym podpisem w jakim stanie przyjęty został przez niego ciągnik (wymienić markę, typ, nr fabryczny, rok budowy, nowy lub używany) i, że zobowiązuje się dopilnowania go z największym staraniem jako dobra społecznego oraz do obsługiwania go zgodnie z wymaganiami instrukcji obsługi i użytkowania, której treść jest mu należycie znana.

   Przy przekazywaniu ciągnika winna być indywidualna książka pracy ciągnika jak i książka ewidencyjna ciągnika wyprowadzona na bieżąco w przeciwnym razie nie wolno dokonać przekazania ciągnika.

   Data przekazania winna być uwidoczniona w obu książkach.

   Z chwilą protokólarnego przekazania ciągnika kierowcy, nie wolno dyrekcji jednostki gospodarczej zmieniać dowolnie, bez uzasadnionych przyczyn wyznaczoną obsadę ciągnika. Wszelka uzasadniona zmiana winna być z krótkim umotywowaniem odnotowana tak w indywidualnej książce pracy ciągnika jak i w książce ewidencyjnej ciągnika.

   Ponowne przekazanie winno się odbyć za nowym aktem zdawczo-odbiorczym.

   Przy przekazywaniu ciągnika na przechowanie lub do remontu bieżącego winno być to zaznaczone w akcie zdawczo-odbiorczym.
3. W okresie obsługi gwarancyjnej ciągników nowych należy dążyć do obsady ich jak najlepszymi kierowcami ciągnikowymi. W okresie tej obsługi nie wolno kierowcy ciągnikowemu jak i brygadziście czy też własnym mechanikom wykonywać w wypadku uszkodzenia ciągnika żadnych napraw, gdyż należy to do instytucji spełniającej tę obsługę tj. TOR, których przedstawiciele muszą stwierdzić z czyjej przyczyny nastąpiło uszkodzenie (wina fabryczna czy też obsługi).
4. Przy wykonywaniu obsługi powierzonego ciągnika nie wolno kierowcy wykonywać żadnych czynności

naprawczych i regulacyjnych z wyjątkiem ustalonych w przepisach obsługi danego ciągnika. O ile uszkodzenie ciągnika nie może być usunięte przez operację dopuszczone do wykonania przez kierowcę względnie brygadzistę należy wezwać mechanika zespołowego PGR względnie kierownika technicznego lub starszego mechanika POM.

Minister: wz. **St. Tkaczow**

125

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 9 grudnia 1950 r.

(Nr ME. E. I-2/90)

w sprawie doszkalania i szkolenia palaczy kotłowych.

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego zarządził doszkolenie dotychczasowych palaczy kotłowych oraz szkolenie nowych w racjonalnym użytkowaniu paliw w gospodarce cieplnej.

W związku z powyższym zarządzam:

1. Państwowe Gospodarstwa Rolne, Państwowe Ośrodki Maszynowe, Techniczna Obsługa Rolnictwa, Centrala Rolnicza Spółdzielni „Samopomoc Chłopska" zorganizują w terminie do 31 grudnia 1950 r. doszkolenie zatrudnionych już palaczy w zakresie oszczędnej i racjonalnej obsługi kotłów (lokomobil),
2. urządzając kursy dla kandydatów na palaczy kotłowych szkolić ich również w zakresie bezpieczeństwa oraz oszczędnej i racjonalnej obsługi urządzeń kotłowych.

Za podstawę wyżej podanego szkolenia może służyć treść broszury inż. R. Boyego „Gospodarka cieplna w siłowniach parowych — wytyczne oszczędnościowe", wydanej nakładem Departamentu Kadr Szkolnictwa Zawodowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu Warszawa 1948 r. do nabycia w księgarni technicznej „Domu Książki", Warszawa, Czackiego 3/5.

Równocześnie zwracam uwagę, że organa dozoru kotłów poddawać będą kandydatów na palaczy kotłowych egzaminowi nie tylko z zakresu bezpieczeństwa lecz również racjonalnej i oszczędnej obsługi kotłów.

Minister: **J. Dąb-Kocioł**

126

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 11 grudnia 1950 roku.

(Nr PZ. H - I - cz - 24/116)

w sprawie organizacji akcji sztucznej inseminacji i szkolenia kadr techników inseminatorów.

W celu nadania jednolitego kierunku organizacyjnego akcji sztucznej inseminacji zwierząt domowych, zarządza się, co następuje:

1. Koordynację i nadzór nad całością akcji sprawuje Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych — Departament Produkcji Zwierzęcej.
2. Ustala się następujący podział organizacyjny jednostek wykonujących akcję sztucznej inseminacji zwierząt domowych:
   a) stacja,
   b) podstacja,
   c) punkt.
3. Do prowadzenia stacji, podstacji i punktów sztucznej inseminacji upoważnione są następujące instytucje:
   a) Państwowe Gospodarstwa Rolne,
   b) Zakłady (Instytuty) Doświadczalne Zootechniczne,
   c) Państwowy Instytut Weterynaryjny.
4. Departament Produkcji Zwierzęcej na terenie i przy pomocy instytucji wymienionych w punkcie 3 a, b, i c w porozumieniu z Departamentem Szkolenia Kadr, organizuje i prowadzi kursy dla techników inseminatorów.

Minister w/z **St. Tkaczow**

127

ZARZĄDZENIE WEWNĘTRZNE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 13 grudnia 1950 r.

(Nr E. Org. II-1/28)

w sprawie powołania Komisarza dla wprowadzenia oszczędności w zużyciu paliw i smarów w gospodarce rolnej.

W związku z uchwałą Prezydium Rządu z dnia 6 września 1950 r. w sprawie oszczędności paliw i smarów w gospodarce samochodowej i rolnej — zarządzam, co następuje:

1. z dniem dzisiejszym powołuję w Ministerstwie Rolnictwa i R. R. aż do odwołania komisarza dla wprowadzenia oszczędności w zużyciu paliw płynnych i smarów w gospodarce rolnej.
2. Do zadań Komisarza należy kierowanie i koordynowanie wszelkich prac w zakresie wykonania uchwały Prezydium Rządu z dnia 6 września 1950 r. w sprawie oszczędności paliw i smarów w gospodarce samochodowej i rolnej na odcinku rolnictwa oraz przedsiębranie dodatkowych akcji, nie wymienianych w uchwale, a możliwych do przeprowadzenia w rolnictwie, w celu osiągnięcia jak najdalej idących oszczędności w zużyciu paliw płynnych i smarów.
3. Komisarzem mianuję Ob. inż. Ignacego Binszteina wicedyrektora w Departamencie Planowania Zarządu Centralnego Ministerstwa.
4. Komisarza zobowiązuję do składania mi co 2 tygodnie krótkiego meldunku z postępu akcji oszczędności.

Minister: w/z **L. Domański**

128

ZARZĄDZENIE

MINISTRA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

z dnia 23 grudnia 1950 r.

(Nr ME. E. I-5/428)

w sprawie przewozu, przeładunku i magazynowania materiałów niebezpiecznych i łatwopalnych, wybuchowych, trujących, żrących, zakaźnych w transporcie samochodowym.

W związku z § 7 Uchwały Prezydium Rządu z dnia 4.X. 1950 r. (Monitor Polski Nr A-109 z dnia 16.X. 1950 r. poz. 1373) w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa ruchu i ochrony pracy przy przewozie, przeładunku i magazynowaniu materiałów niebezpiecznych ustalam, w oparciu o wytyczne Ministerstwa Komunikacji, zasady przewozu, przeładunku i magazynowania materiałów niebezpiecznych w transporcie samochodowym.

Zwracam uwagę na odpowiedzialność karną, jaka grozi za nieprzestrzeganie przepisów, mających na celu zabezpieczenie życia i zdrowia ludzkiego oraz mienia (art. 217 k. k. i inne przepisy).

Instytucje, urzędy i przedsiębiorstwa podległe Ministerstwu, których tok pracy wymaga posługiwania się materiałami niebezpiecznymi i które to materiały przewożone są własnym transportem samochodowym, winny przeszkolić swych pracowników zatrudnionych w tym transporcie jak i tych, którzy dysponują tym transportem, w powyższym zagadnieniu w oparciu o podane zasady przewozu tych materiałów.

Za prawidłowe wykonanie obowiązków wynikających z podanych zasad przewozu materiałów niebezpiecznych, odpowiedzialni są kierownicy jednostek organizacyjnych podległych Ministerstwu jak i kierownicy komórek transportowych.

Minister: w/z **St. Tkaczow**

ZASADY PRZEWOZU, PRZEŁADUNKU i MAGAZYNOWANIA MATERIAŁÓW NIEBEZPIECZNYCH W TRANSPORCIE SAMOCHODOWYM.

Rozdział 1.

Klasyfikacja materiałów niebezpiecznych.

Materiały niebezpieczne dzieli się na następujące klasy:

1. Materiały wybuchowe: amunicja, materiały zapalające, ognie sztuczne, gazy sprężone, skroplone lub rozpuszczone pod ciśnieniem, materiały wytwarzające w zetknięciu z wodą gazy zapalne lub podtrzymujące palenie.
2. Materiały łatwo palne: samozapalne, ciecze i materiały stałe łatwopalne.
3. Materiały trujące i duszące.
4. Materiały zakaźne i gnilne.

Uwaga: Materiały, które przez zapalenie nie mogą być doprowadzone do wybuchu i zarówno na uderzenie jak i na tarcie nie są bardziej wrażliwe od dwunitrobenzenu, nie są w myśl rozdz. 1 uważane za zagrażające wybuchem i wskutek tego nie należy ich uważać za materiały niebezpieczne.

Rozdział 2.

Przy przewozach materiałów niebezpiecznych pojazdami samochodowymi obowiązują następujące warunki ogólne:

Rodzaj pojazdu	dopuszcza się przewóz				
	materiały wybuchowe	materiały łatwopalne	materiały trujące	materiały żrące	materiały zakaźne
A.					
1. Samochody z silnikiem niskoprężnym (gaźnikowym)	tak	tak	tak	tak	tak
2. Samochody z silnikiem wysokoprężnym (Diesla)	tak	tak	tak	tak	tak
3. Samochody napędzane gazem wysokoprężonym	nie	tak*)	tak	tak	tak
4. Samochody napędzane gazem niskoprężonym	nie	tak*)	tak	tak	tak
5. Samochody napędzane gazem generatorowym	nie	nie	tak	tak	tak
6. Samochody elektryczne	nie	tak	tak	tak	tak
7. Autobusy	nie	nie	nie	nie	nie
8. Przyczepy i naczepy	nie	tak	tak	tak	tak
9. Motocykle	nie	nie	nie	nie	nie
B. Rodzaj nadwozia					
1. Cysterny	nie	tak	tak	nie	nie
2. Nadwozia zamknięte (furgony)	tak	tak	nie	nie	tak
3. Skrzynie z kontenerem (pojemnikiem)	tak	tak	tak	tak	nie
C. Obowiązkowe warunki jakie muszą być zachowane					
1. Brezent (na sam. ciężarowych)	tak	nie	tak	tak	tak
2. Konwojowanie przez drugi samochód	tak	nie	nie	nie	nie
3. Ograniczenie szybkości poza miastem do	40 km/g	—	—	40 km/g	—
w mieście do	20 km/g	—	—	20 km/g	—
4. Oddzielenie kabiny kierowcy od ładunku	tak	tak	tak	tak	nie

*) Z wyjątkiem cystern

Rozdział 3.

Stan techniczny pojazdów samochodowych używanych do przewozu materiałów niebezpiecznych.

A. Do przewożenia materiałów niebezpiecznych mogą być używane jedynie pojazdy samochodowe znajdujące się w nienagannym stanie technicznym odpowiednio sprawdzonym przed każdą jazdą. W szczególności, do przewozu materiałów niebezpiecznych, nie wolno używać:

1) samochodów, w których stwierdzono nierównomierne działanie silnika — „strzelanie" w gaźniku czy tłumiku;
2) samochodów w których stwierdzono usterki w działaniu mechanizmów kierowniczych, hamulcowych lub w instalacji elektrycznej;
3) samochodów wyposażonych w ogumienie protektorowane i naprawiane;
4) samochodów, w których dokonano zmian konstrukcyjnych podwozia w stosunku do konstrukcji fabrycznej;
5) na miejscu załadunku nie wolno przeprowadzać żadnych napraw za wyjątkiem ewent. zmiany koła. W przypadku uszkodzenia pojazd należy wypchnąć lub przeholować poza teren składu.

B. Stan techniczny pojazdu powinien być każdorazowo udokumentowany odpowiednim nadrukiem na karcie drogowej, a mianowicie napisem „Samochód zdolny do przewozu materiałów niebezpiecznych" — oraz podpisem dyspozytora jednostki samochodowej.

Rozdział 4.

Warunki jazdy i wyposażenie pojazdów.

Przewóz materiałów niebezpiecznych powinien odbywać się z zachowaniem wszelkich wymogów i rygorów wynikających z przepisów o ruchu drogowym, bezpieczeństwie pracy oraz przestrzeganiem specjalnej ostrożności w czasie jazdy. W szczególności należy:

1) przestrzegać kategorycznego zakazu palenia papierosów w czasie wykonywania czynności przewozu, przeładunku i magazynowania materiałów łatwopalnych i wybuchowych,
2) surowo przestrzegać podanej w rozdz. 2 szybkości jazdy a mianowicie przy przewozie materiałów wybuchowych i żrących ograniczyć szybkość poza miastem do 40 km/godz. a w mieście do 20 km/godz.,
3) dobierać drogę jazdy o możliwie dobrej nawierzchni i bez wzniesień,
4) dobierać trase jazdy o możliwie małym nasileniu ruchu. Omijać osiedla, a miasta objeżdżać drogami okólnymi.
W razie zmniejszenia widoczności do 150 m ograniczyć szybkość wszystkich pojazdów używanych do przewozu materiałów niebezpiecznych o połowę w stosunku do obowiązującej,
5) zabezpieczać odpowiednio pojazdy w okresie zimowym przed poślizgiem, zgodnie z zasadami podanymi w „Instrukcji o przygotowaniu i eksploatacji pojazdów samochodowych w okresie zimowym" (Dz. T. i Z. kom. Nr 28 poz. 224),
6) wszystkie pojazdy samochodowe przeznaczone do przewozu materiałów niebezpiecznych powinny być wyposażone w gaśnice pianowe, w piasek w ilości co najmniej 0,5 m^3 i w łopatę,
7) samochody przeznaczone do przewozu materiałów wybuchowych i łatwopalnych powinny mieć rury wydechowe silnika wyprowadzone ku przodowi pod chłodnicę silnika, jednak w taki sposób, aby spaliny nie przedostawały się do kabiny kierowcy,
8) od chwili wjazdu na teren składu płynów łatwopalnych i materiałów wybuchowych do chwili wyjazdu, silnik pojazdu nie należy gasić, lecz utrzymywać go na małych obrotach,
9) samochody do przewozu materiałów wybuchowych i łatwopalnych powinny być zaopatrzone w łańcuszek z zaostrzonym na końcu prętem metalowym do uziemienia pojazdu w czasie na i wyładunku, łańcuszek musi być przymocowany do ramy lub innej metalowej części samochodu.
10) W samochodach - cysternach powinna się znajdować specjalna pasta uszczelniająca. W przypadku przeciekania cysterny w czasie jazdy należy niezwłocznie zatrzymać pojazd i usunąć nieszczelność. Nieuszczelnionej trwale cysterny nie wolno używać do dalszego przewozu płynów niebezpiecznych.
11) Samochody do przewozu materiałów niebezpiecznych muszą posiadać apteczki, wyposażone w odpowiednie środki opatrunkowe.
12) Samochodów naładowanych materiałami niebezpiecznymi nie wolno pozostawiać w garażu.
13) Przewóz materiałów wybuchowych należy zabezpieczyć (zgodnie z rozdz. 2) odpowiednim konwojem z

tyłu w postaci drugiego samochodu ciężarowego podobnego typu i tonażu co samochód naładowany tymi materiałami.

Rozdział 5.

Kwalifikacje personelu i szkolenie.

1) Pojazdy samochodowe przewożące materiały niebezpieczne mogą być kierowane jedynie przez kierowców I lub II kategorii, odpowiednio przeszkolonych i posiadających dobre kwalifikacje moralne.
2) Personel pomocniczy przy przewozach, przeładunkach i magazynowaniu materiałów niebezpiecznych musi posiadać zasób niezbędnych wiadomości, a w szczególności: znajomość właściwości tych materiałów, stopnia niebezpieczeństwa jaki powodują, sposobów zabezpieczenia opakowań przed uszkodzeniem, stosowania napisów i oznaczeń oraz przede wszystkim środków i organizacji ochrony przeciwpożarowej.

   W przypadku przewozów materiałów trujących i zakaźnych personel powinien znać zasady odkażania pojazdów.
3) W związku z powyższym należy przeprowadzić we wszystkich jednostkach samochodowych przewożących materiały niebezpieczne — wyczerpujące przeszkolenie oparte o co najmniej 10-cio godzinny kurs dokształcający.
4) Pracownicy ci powinni ponadto potwierdzić pisemnie znajomość odnośnych przepisów.

Rozdział 6.

Opakowanie materiałów niebezpiecznych.

Opakowanie powinno być tak szczelne i tak zamknięte, aby nic z jego zawartości nie mogło się przedostać na zewnątrz. Materiał opakowania i jego zamknięcie nie powinny ulegać oddziaływaniu zawartości ani też tworzyć z nią szkodliwych dla zdrowia niebezpiecznych związków. Opakowanie oraz jego zamknięcia powinny być tak mocne i trwałe, aby czyniły zadość normalnym wymaganiom przewozu, części zaś ich powinny być tak dobrze połączone, aby podczas przewozu nie mogły się rozluźnić.

Materiały stałe powinny być nieruchomo ułożone, w opakowaniu wewnętrznym, a opakowanie wewnętrzne w naczyniu lub skrzyni zewnętrznej. Materiał wypełniający i służący do układania w nim przedmiotów powinien być dostosowany do właściwości przewożonego materiału; w szczególności powinien on posiadać właściwości chłonne, jeżeli zawartość jest ciekła lub może dawać wypocenia. Naczynia przeznaczone do przewozu gazów sprężonych powinny być tak zamknięte i tak szczelne, aby ulatnianie się gazów było niemożliwe. Naczynia (butle metalowe) powinny być poddawane badaniom okresowym przez rzeczoznawcę, stosownie do przepisów odnośnych władz. (Np.: butle na gaz wysokosprężony bada Urząd Dozoru Technicznego).

Opakowanie materiałów wytwarzających w zetknięciu z wodą gazy zapalne lub podtrzymujące palenie (jak węglik wapnia - karbid) powinno być tak szczelne i tak zamknięte, aby przenikanie wilgoci i wydostawanie się zawartości na zewnątrz nie mogły mieć miejsca. Jeśli do przewozu w. w. materiałów, jak i do przewozu materiałów samozapalnych (np.: fosfor) jest przepisane lub dozwolone użycie naczyń szklanych, porcelanowych, kamionkowych lub tym podobnych; naczynia te powinny być ułożone w materiale wypełniającym i w opakowaniu ochronnym, zabezpieczającym od rozbicia.

Do przewozu cieczy palnych należy unikać naczyń drewnianych, natomiast przewóz lekkich destylatów ropy naftowej, których punkt zapłonu leży w temperaturze do 55° C włącznie — w naczyniach drewnianych jest zabroniony.

Opakowania materiałów niebezpiecznych przeładowywanych z samochodów do wagonów i odwrotnie powinny odpowiadać przepisom kolejowym zawartym w Dodatku I Części IA Taryfy Towarowej (Dz. T. i Zarz. Kom. Nr 21 z r. 1947, poz. 138). Wyżej podane zasady odpowiadają tym przepisom.

Rozdział 7.

Zabezpieczenie przed otwarciem w czasie transportu skrzyń samochodów, opakowań, pojemników (kontenerów) i cystern do przewozu materiałów niebezpiecznych.

Skrzynie samochodów, opakowania, pojemniki i cysterny do przewozu materiałów niebezpiecznych powinny być odpowiednio zabezpieczone przed otwarciem. Zabezpieczenie to o dwojakim charakterze — powinno z jednej strony utrudnić dostęp osobom niepowołanym (kłódki, zamki, brezenty, związane liną lub łańcuchami itp.), z drugiej zaś strony stwierdzać nienaruszenie ładunku (plombowanie, pieczętowanie itp.). Próżne opakowania po materiałach niebezpiecznych do czasu ich zupełnego odkażenia powinny być w identyczny sposób zabezpieczone jak opakowania z towarem tj. zamknięte i zaplombowane.

Rozdział 8.

Rozmieszczenie i umocowanie materiałów niebezpiecznych na samochodzie.

Skrzynie lub naczynia zawierające materiały niebezpieczne, powinny być należycie rozmieszczone w skrzyni pojazdu tak, aby w czasie jazdy nie mogły ulec przesunięciu lub przewróceniu. Niezależnie od tego należy je odpowiednio zamocować za pomocą podkładek, lin, łańcuchów itp. Przy stale powtarzających się przewozach jednolitych opakowań wskazanym jest wbudowanie do skrzyni pojazdu specjalnych uchwytów lub innych urządzeń do zamocowania. Zamocowania muszą być silne i przytwierdzone do nieruchomych elementów nadwozia lub lepiej podwozia oraz powinny być sprawdzone przed każdą jazdą.

Rozdział 9.

Ograniczenia wielkości i ciężarów przewożonych materiałów niebezpiecznych.

Niektóre materiały niebezpieczne, w szczególności zaś materiały wybuchowe i łatwopalne (samozapalne) muszą być przewożone w ograniczonej ilości ze względu na możliwość powstania samozapłonu i wybuchu. W jednej przesyłce ilości te w przewozach samochodowych są następujące: materiały wybuchowe przemysłowe średnio do około 75 kg, próbki i preparaty naukowe nitrozwiązków organicznych 5 kg, próbki dowolnych materiałów wybuchowych do 20 kg. Ponadto ładunki materiałów niebezpiecznych nie mogą być łączone, a niektóre z nich jak np.: trujące, żrące i zakaźne nie mogą być przewożone z innymi towarami (np.: spożywczymi). Sprawę tę regulują szczegółowo przepisy kolejowe wzmiankowane w rozdz. 6.

Rozdział 10.

Oznakowanie samochodów i przewożonych materiałów niebezpiecznych.

Opakowania zawierające materiały niebezpieczne oraz środki służące do ich przewożenia jak cysterny, samochody ciężarowe i samochody specjalne powinny być zaopatrzone w napisy i nalepki określające cechy zawartego materiału i podające zasadnicze środki ostrożności przy manipulowaniu oraz ogólnie przyjęte znaki ostrzegawcze. Przepisowe wymiary nalepek umieszczonych na sztukach przesyłki są te same co formatu A 5 (148 × 210 mm) lub zmniejszone do formatu A 7 (74 × 105 mm). Nalepki ostrzegawcze powinny być nalepione w sposób łatwo widoczny lub w inny odpowiedni sposób umocowane na sztukach przesyłki. Tylko wtedy jeśli zewnętrzne cechy sztuki przesyłki na to nie pozwalają, mogą one być nalepione na tekturze lub tabliczkach, przywiązanych silnie do ładunku. Zamiast nalepek można umieszczać na opakowaniu trwałe znaki ostrzegawcze, odpowiadające ściśle przepisanym wzorom.

Zapasy z dawniej wydrukowanych nalepek ostrzegawczych nie odpowiadające dokładnie nowym wzorom mogą być używane aż do ich wyczerpania nie dłużej jednak jak do dnia 1.VI. 1951 r.

Również naczynia przesyłkowe z dawniejszymi trwałymi znakami ostrzegawczymi nie odpowiadające dokładnie nowym wzorom mogą być nadal używane pod warunkiem oznakowania odpowiednimi nalepkami. Oznaczenia ładunku, o których mowa wyżej, są następujące:

1) bomba, czerwona	— zagraża wybuchem
2) rakieta, zielona	— ognie sztuczne
3) pochodnia, czerwona	— niebezpieczeństwo ognia
4) pochodnia, niebieska	— samozapalna
5) piec i grzejnik przekreślony na krzyż	— nie zbliżać do grzejników, przewodów cieplnych lub ogrzewanych pieców

6) trupia czaszka, czarna	— materiał trujący
7) butla opleciona, czerwona	— materiał żrący
8) kielich czerwony	— obchodzć się ostrożnie, lub: nie przewracać
9) otwarty parasol, czarny	— chronić przed wilgocią
10) wentylator, czarny	— przewietrzyć dokładnie przed rozpoczęciem wyładowania, lub: przechowywać w miejscu przewiewnym
11) trójkąt, czerwony z czarnym napisem	— ostrożna jazda bez wstrząsów i hamowania

Rysunki w. w. znaków ostrzegawczych zamieszczone są w Dodatku I do Części IA Taryfy Towarowej PKP (Dz. T. i Zarz. Kom. Nr 2 z r. 1947, poz. 138).

B. Znakowanie samochodów używanych do przewozu materiałów niebezpiecznych. Pojazdy samochodowe używane do stałego przewozu materiałów niebezpiecznych, jak np. cysterny powinny posiadać trwale umieszczone napisy z boku i z tyłu ostrzegające przed zbliżeniem i zetknięciem z danym pojazdem. Napisy te powinny być widoczne z odległości 40 m w normalnych warunkach atmosferycznych i wykonane farbami kontrastowymi. Treść napisu uzależniona jest od rodzaju przewożonego materiału, a wielkość liter, która nie powinna być mniejsza niż 150 × 200 mm — od wielkości boków i tyłu skrzyni względnie cysterny.

Rozdział 11.

Odkażenie, mycie i zabezpieczenie pojazdów samochodowych używanych do przewozu materiałów niebezpiecznych.

A. Oprócz normalnego oczyszczenia samochodów po dokonaniu przewozu osób, zwierząt i towarów — w przypadku przewozu materiałów niebezpiecznych należy poddać samochody specjalnemu oczyszczeniu względnie odkażeniu. W szczególności odkażenie specjalne należy stosować w pojazdach samochodowych, w których przewożono:

1) zwierzęta zarażone księgosuszem, wąglikiem, szelestnicą, zarazą dziczyzny, pryszczycą, nosacizną, zarazą (pomorem) świń, różycą itp.;
2) zboże zarażone wołkiem zbożowym,
3) ziemniaki zarażone różą lub stonką ziemniaczaną.

Również należy stosować odkażenie:

1) gdy po dokonaniu przewozu znaleziono zwierzęta (drób) chore lub nieżywe,
2) na każdorazowe zlecenie lekarza weterynarii,
3) po dokonaniu przewozu osób chorych zakaźnie — którą to sprawę regulują odnośne zarządzenia sanitarne,
4) po stwierdzonym uszkodzeniu opakowania materiałów trujących, żrących i zakaźnych.

B. Odkażenie specjalne powinno być dokonane po uprzednim oczyszczeniu samochodu — według poniżej podanych zasad:

a) przez wysmarowanie lub natryskiwanie za pomocą hydropultu podłóg, (sufitów), ścian mlekiem wapiennym 20% lub 2% rozczynem chlorku wapnia.
b) przez staranne wysmarowanie podłóg (sufitów) i ścian samochodów 3% rozczynem kwasu siarkowego z krezolem albo 2% rozczynem formaliny,
c) w specjalnych komorach dezynfekcyjnych.

C. Odpowiedzialnym za skierowanie w terminie samochodu do dezynfekcji (odkażenia) jest kierownik jednostki samochodowej.

Do czasu przeprowadzenia dezynfekcji samochody powinny być unieruchomione i niedostępne dla otoczenia (zamknięte i zaplombowane).

Rozdział 12.

Przeładunek materiałów niebezpiecznych.

Przy przeładunku materiałów niebezpiecznych z samochodów i na samochody powinny być przestrzegane następujące zasady:

1. przeładunek powinien odbywać się w miejscach specjalnie do tego przenzaczonych (zamkniętych) z wyjątkiem przeładunku kolejowego oraz stacji paliwowych C. P. N., jednak zawsze z zachowaniem wszelkich środków ostrożności,
2. tereny i obiekty przeznaczone do przeładunku powinny być zabezpieczone, powinny posiadać stałą i zorganizowaną na podstawie obowiązujących przepisów ochronę przeciwpożarową,
3. tereny i obiekty te powinny posiadać stałą ochronę (straż),
4. urządzenia przeładunkowe jak dźwigi, transportery, podnośniki itp. powinny być w nienagannym stanie technicznym, odpowiednio zabezpieczone przed iskrzeniem i kontrolowane,
5. personel przeładunkowy powinien być wyposażony w odpowiednią odzież ochronną (ewent. okulary, rękawice itp.), która by w pełni gwarantowała bezpieczeństwo pracy,
6) w przypadku przeładunku materiałów trujących, żrących i zakaźnych należy obok obowiązującej apteczki pomocniczej, zgromadzić odpowiednią ilość materiałów odkażających (dezynfekcyjnych),
7. personel przeładunkowy powinien być odpowiednio przeszkolony i poinstruowany o zasadach bezpieczeństwa, przeładunku i ochronie pracy, przy czym znajomość obowiązujących przepisów należy badać przynajmniej dwa razy do roku,
8. przeładunek materiałów niebezpiecznych powinien być wykonywany pod osobistym nadzorem wyznaczonego do tych czynności pracownika, który powinien być do tego pisemnie upoważniony przez władze zarządzające przeładunek.

Rozdział 13.

Dokumentacja przewozów materiałów niebezpiecznych.

Obok normalnych formularzy i ksiąg przewozowych należy prowadzić oddzielny rejestr materiałów niebezpiecznych. Zapisy na tym rejestrze powinny być udokumentowane zleceniami przewozowymi i bieżąco prowadzone.

Na zleceniach, księgach i formularzach należy umieszczać wyraźny nadruk o brzmieniu ostrzegającym o charakterze przewożonego towaru np. „Materiały niebezpieczne — trucizna".

Rozdział 14.

Magazynowanie materiałów niebezpiecznych jako określone na zasadach ogólnych, nie zostało objęte niniejszą instrukcją. Ponieważ jednak w transporcie samochodowym zachodzą przypadki magazynowania materiałów niebezpiecznych związanych z procesem transportowym, co szczególnie występuje w przewozach publicznych — zwraca się uwagę na konieczność zapewnienia wszelkich środków ostrożności zarówno organizacyjnych jak i technicznych.

W szczególności:

1. nie należy magazynować materiałów niebezpiecznych równocześnie z innymi materiałami,
2. magazyny materiałów niebezpiecznych powinny być wydzielone, odosobnione, ogrodzone, zabezpieczone mocnymi zamknięciami przed dostaniem się osób niepowołanych, plombowane lub pieczętowane. Wszelkie otwory magazynu jak okna, luki, przewietrzniki powinny być odpowiednio zabezpieczone gęstą siatką drucianą,
3. magazyny te muszą posiadać odpowiednią temperaturę, wilgotność i przewietrzenie w zależności od charakteru materiałów magazynowanych,
4. ogrzewanie tych magazynów powinno bezwzględnie odpowiadać przepisom bezpieczeństwa przeciwpożarowego,
5. należy wyznaczyć odpowiedniego pracownika o wysokich kwalifikacjach fachowych i moralnych i uczynić go odpowiedzialnym za całokształt magazynowania materiałów niebezpiecznych,
6. personel magazynu powinien być odpowiednio przeszkolony, przy czym znajomość odnośnych przepisów powinna być przez poszczególnych pracowników stwierdzona na piśmie,
7. magazyny materiałów niebezpiecznych powinny być stale strzeżone przez odpowiednią straż,
8. należy zwrócić szczególną uwagę na właściwy stan i działanie urządzeń przeciwpożarowych i sygnalizacyjnych,
9. w magazynach materiałów niebezpiecznych należy umieścić napisy ostrzegające o niebezpieczeństwie wynikającym z magazynowania tych materiałów i zawierające wskazania ochronne,

10. w magazynach materiałów niebezpiecznych obowiązuje kategoryczny zakaz palenia tytoniu,
11. w magazynach materiałów niebezpiecznych wszelkie rejestry księgi i kartoteki powinny być opatrzone odpowiednimi nadrukami i napisami ostrzegającymi o niebezpieczeństwie wynikającym z magazynowania, określającymi dokładnie rodzaj towaru, warunki magazynowania i wskazania ochronne — poza normalnie obowiązującymi,
12. otwieranie opakowań materiałów niebezpiecznych może być dokonywane jedynie w wyjątkowych wypadkach przy dokładnej znajomości materiału, przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności i doboru odpowiednich narzędzi, niepowodujących uszkodzenia zawartości oraz iskrzenia,
13. Należy zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie dopuszczalnych ilości magazynowanych materiałów ze względu na mogące zaistnieć niebezpieczeństwo samozapalenia.

129

PISMO OKÓLNE

z dnia 18 grudnia 1950 r.

(Nr W.L. I-1/2/50)

Celem ujednolicenia postępowania terenowych lekarzy weterynaryjnych, przy rozpoznawaniu wad głównych u zwierząt — Ministerstwo podaje do wiadomości i stosowania poniższe wytyczne.

WYTYCZNE

o sposobach postępowania lekarzy weterynaryjnych przy stwierdzeniu wad głównych — objętych rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 25.VI. 1934 roku o wadach głównych i terminach ich ujawnienia u zwierząt domowych (Dz. U. R. P. Nr 57 poz. 505)

A. Wady główne u koni

1. Dychawica

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u koni jest dychawica czyli takie przypadki utrudnienia oddechu, które spowodowane są przez przewlekłe, nieuleczalne schorzenia płuc lub serca.

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Dychawicę powoduje następujące nieuleczalne schorzenia:

a) przewlekła rozedma płuc (Emphysema pulmonum chronica),

b) przewlekły nieżyt oskrzeli (Bronchitis catarrhalis chronica),

c) przewlekłe zapalenie płuc (Pneumonia interstitialis chronica).

d) nowotwory płuc (Tumores pulmonum),

e) wady serca (Vitia cordis) — oraz

f) rozszerzenie serca (Dilatatio cordis).

Do badania konia na dychawicę nie należy przystępować, jeżeli wykazuje on jeden z następujących objawów chorobowych:

a) podwyższoną ciepłotę wewnętrzną (gorączkę),

b) ostre zapalenie gardła, krtani lub oskrzeli, albo

c) wybitną i bolesną kulawiznę.

Stany gorączkowe oraz bolesne kulawizny powodują przyśpieszenie akcji serca i oddechów. Skąpy śluzowy lub surowiczy wypływ z nozdrzy, jako też nieznaczna kulawizna, nie stanowią przeszkody dla dokonania badania.

Konia doprowadzonego do badania na dychawicę najlepiej jest przetrzymać w stajni (w lecznicy) do następnego dnia dla całkowitego wypoczynku zwierzęcia.

Dla całkiem pewnego stwierdzenia dychawicy jako wady głównej, należy wykazać:

a) istnienie utrudnień w oddychaniu;

b) spowodowanie tych utrudnień przez chorobę płuc lub serca;

c) przewlekłość schorzenia oraz

d) jego nieuleczalność.

Przebieg badania na dychawicę dzieli się na 3 fazy:

1) badanie wstępne (w spoczynku)

2) badanie w ruchu,

3) badanie końcowe (w spoczynku).

Jeżeli podczas badania w ruchu (pracy) i w czasie następującego po nim wypoczynku brak jest objawów duszności, wówczas badanie na dychawicę należy uważać za ukończone, ponieważ koń, u którego nie ujawniono utrudnienia w oddychaniu, nie jest dychawiczny. Jeżeli jednak badanie w spoczynku, a następnie w ruchu wykaże objawy duszności, wówczas dla ustalenia rozpoznania dychawicy wymagane jest powtórzenie badania i to co najmniej trzykrotnie, przeprowadzane w ciągu 3 kolejno następujących po sobie dni. W razie potrzeby badania takie należy nadal powtarzać aż do upewnienia się, że w danym przypadku nie mamy do czynienia z ostrymi, przemijającymi i **uleczalnymi** stanami chorobowymi. Pamiętać jednak przy tym należy, że kodeks zobowiązań ogranicza odpowiedzialność za wadę główną tylko do przypadków ujawnionych w ciągu biegu terminu rękojmi, dlatego też lekarz wet. musi starać się wykazać istnienie lub pojawienie się tej wady w czasie biegu terminu rękojmi.

I. Badanie wstępne

— przeprowadzane jest w spoczynku i polega na dokładnym i szczegółowym badaniu zewnętrznym i wewnętrznym, mającym na celu całkowicie pewne ustalenie, że ciepłota wewnętrzna (pod żadnym pozorem nie wolno pomijać termometrowania), tętno, przyjmowanie pokarmów oraz ruchy zwierzęcia są normalne, jak również, że zwierzę nie wykazuje objawów ostrego schorzenia połączonego z nieżytem, gorączką lub kulawizną.

Przystępując do badania wstępnego, należy zwrócić uwagę na wiek, budowę ciała, stan odżywienia, stan utrzymania (pielęgnację) i konstytucję. Następnie należy przystąpić do badania narządów oddechowego i krążenia. Płuca i serce należy zbadać przez opukanie i osłuchanie, a następnie zmierzyć ciepłotę ciała, tętno i ilość oddechów.

II. Po zakończeniu badania wstępnego należy rozpocząć **badanie w ruchu**

— badanie to polega na przepędzaniu t. j. użyciu konia do pracy aż do wystąpienia potu, lecz nie dłużej jak przez czas 15 — 20 minut, w możliwie zwyczajnych dla niego warunkach, a mianowicie: konia wierzchowego — do jazdy pod siodłem (w kłusie), konia pociągowego zaś — do zaprzęgu, do którego jest normalnie używany (lekki średni lub ciężki zaprzęg np.: dorożka, wóz lub furgon (platforma), pamiętając przy tym o należytym dostosowaniu uprzęży (siodła).

Przepędzanie zwierzęcia należy co 5 — 10 minut przerywać, obserwując dokładnie przez 1 minutę oddech, przy czym należy zwrócić uwagę na ilość oddechów, duszność wdechową i wydechową, pocenie się i zmęczenie. Podobnie należy obserwować tętno i działalność serca, wypełnienie naczyń i tony serca, jak również zachowanie się widocznych błon śluzowych (zasinienie, bladość).

Wielkość pracy konia określać należy stosownie do jego wydolności. Najlepszą miarę w tym względzie daje porównanie konia badanego, sprzężonego z drugim koniem zdrowym o podobnej budowie. Należy pamiętać, że koń stary lub klacz źrebna męczy się szybciej niż młody lub klacz cieżarna.

III. Badanie końcowe

— przeprowadza się na koniu stojącym po ukończeniu badania w ruchu. Polega ono na przeprowadzeniu — niezwłocznie po zakończeniu 2-ej fazy badania — pięciokrotnego pomiaru ciepłoty ciała, tętna i ilości oddechów, w odstępach dziesięcio-minutowych, aż do całkowitego uspokojenia się konia oraz powrotu oddechu i tętna do normy. Uspokojenie się konia oraz powrót oddechów i tętna do stanu, wykazywanego przy badaniu wstępnym, w czasie dłuższym niż w ciągu 20 minut przemawia za tym, że badane zwierzę dotknięte jest dychawicą.

Przy badaniu koni na dychawicę pamiętać należy, że czas potrzebny do powstania i rozwoju wymienionych na wstępie schorzeń wywołujących dychawicę, określa się najmniej na około 4 tygodnie. W diagnozie różniczkowej nie wolno zapomnieć o następujących schorzeniach:

a) ostre nieżyty dróg oddechowych, ostra rozedma płuc, schorzenia gorączkowe (zapalenie płuc, piersiówka, zołzy itp.),

b) ostre i przewlekłe schorzenia innych narządów wewnętrznych (nieżyt żołądka i jelit, anemia, choroby mózgu, zapalenie nerek itp.),

c) ostre rozszerzenie serca w następstwie przepracowania się lub w związku z chorobą zakaźną,

d) silna kulawizna, zwłaszcza przy zapaleniu ścięgien lub stawów, zwichnięciach, szpacie albo bolesne zapalenie skóry przy odgniotach, powodujące reflektoryczne przyśpieszenie tętna, oraz:

e) dychawica świszcząca.

Dla ułatwienia obserwacji, poczynionych przy badaniu konia na dychawicę, dobrze jest posługiwać się następującą tabelą:

Przedmiot badania	Badanie wstępne	Wynik badania							
		W ciągu bad. ruchu			W ciągu bad. końcowego				
		po 10 min.	po 20 min.	po 30 min.	w pierwszej min.	po 10 min.	po 20 min.	po 30 min.	po 40 min
Ciepłota ciała									
Tętno									
Oddech									

2. Dychawica świszcząca

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2 Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u koni jest dychawica świszcząca czyli przypadki przeszkody w oddychaniu, spowodowane przez przewlekłe, nieuleczalne schorzenia krtani lub tchawicy, objawiającej się charakterystycznymi szmerami.

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Przyczyną dychawicy świszczącej są następujące schorzenia:

a) lewostronne porażenie krtani (Hemiplegia laryngis sinistra),

b) zwężenie krtani (Stenosis laryngis),

c) zwężenie tchawicy (Stenosis tracheae).

Rozpoznanie dychawicy świszczącej winno opierać się na stwierdzeniu:

1) występowania przy badaniu przeszkód w oddychaniu wyróżniających się charakterystycznym, słyszalnym od zewnątrz świszczącym szmerem, oraz,

2) że szmer ten wywołany jest przez przewlekłe i nieuleczalne schorzenia krtani lub tchawicy.

Czas potrzebny dla powstania wyżej wymienionych schorzeń wywołujących dychawicę świszczącą określa się najmniej na około 4 tygodnie.

Celem rozpoznania dychawicy świszczącej należy przeprowadzić dokładne badanie kliniczne, w przebiegu którego wyróżnia się 2 fazy, tj. **badanie wstępne** i następujące po nim **właściwe badanie** na dychawicę świszczącą.

I. Badanie wstępne

— polega na ustaleniu najpierw braku ostrych, połączonych z gorączką stanów zapalnych krtani i gardła (laryngitis, pharyngitis, zołzy). W związku z tym szczególną uwagę należy zwracać na : ciepłotę ciała (pod żadnym pozorem nie zaniedbać termometrowania) tętno, przyjmowanie pokarmów i wody (apetyt, zwracanie) wypływ z nozdrzy, samoistny kaszel, zapalny obrzęk krtani i okolicy ślinianek przyusznych (węzły chłonne), wrażliwość krtani lub przełyku na ucisk, jak również na stan widocznych błon śluzowych.

II. Badanie właściwe

— przeprowadzać należy na równym miękkim (piasek, ziemia) i zacisznym miejscu, na którym łatwiej jest uchwycić szmery oddechowe. Całkowicie wypoczętego konia należy przez 2 minuty przegalopować na lonży, następnie na 20 sekund zatrzymać go dla nabrania tchu i znów lonżować galopem na przemian w prawo i w lewo, aż do wystąpienia charakterystycznego szmeru względnie zmęczenia się konia. Szmer ten w ciężkich przypadkach pojawić się może już w ciągu kilku sekund, w lekkich zaś — dopiero po dłuższym lonżowaniu (15 — 20 min.).

Jeżeli przepędzone w powyższy sposób zwierzę nie wydaje przy tym żadnych charakterystycznych słyszalnych szmerów oddechowych, to możemy na tym badanie zakończyć, ponieważ dla stwierdzenia wady głównej wymagane jest stwierdzenie takich trudności oddechowych, które połączone są z wystąpieniem charakterystycznych szmerów.

W razie zaś wystąpienia szmerów oddechowych podczas lonżowania, po zatrzymaniu konia należy ustalić czas utrzymywania się szmerów oraz przekonać się, czy możliwe jest przejściowe sztuczne usunięcie ich przez częściowe zamknięcie otworów nosowych (zatkanie ręką lub tp.) dla zmniejszenia słupa wdechiwanego powietrza.

Wystąpienie charakterystycznego szmeru świadczy, że koń jest dotknięty dychawicą świszczącą.

Dla całkiem jednak pewnego ustalenia rozpoznania dychawicy świszczącej jako wady głównej, wskazane jest zamiast jednorazowego przeprowadzenie trzykrotnego badania w ciągu 3 kolejno po sobie następujących dni. Jednorazowe bowiem badanie umożliwia rozpoznanie przewlekłości i nieuleczalności zmian chorobowych krtani **tylko** w tych wypadkach, w których lewostronne porażenie krtani, guzy nowotworowe lub inne przewlekłe i nieuleczalne schorzenia stwierdzone zostaną przy pomocy laryngoskopii, rzadko dostępnej terenowemu lekarzowi weterynaryjnemu.

W przypadkach wymagających dalszej obserwacji, należy na wszelki wypadek już po pierwszym badaniu powiadomić sprzedającego o stwierdzeniu wady, aby nabywca (kupujący) przez zaniedbanie obowiązku powiadomienia nie stracił prawa do dochodzenia swych roszczeń.

Przy rozpoznaniu różniczkowym należy zawsze pamiętać o wykluczeniu schorzeń, przebiegających wśród objawów duszności, którym towarzyszyć mogą przemijające szmery oddechowe, nie zawsze pochodzące z krtani lub tchawicy, np:

a) ostre nieżyty górnych i dolnych dróg oddechowych lub gardła (angina, obrzęk głośni, zołzy, zatrucia niektórymi roślinami motylkowymi itp.,

b) nieżyt worków powietrznych,

c) zwężenie przewodu nosowego (urazy, ostre procesy zapalne, bujania nowotworowe itp.).

W orzeczeniu pisemnym należy obowiązkowo podawać, że w przebiegu badania nie ujawniono:

a) wypływu z nozdrzy i kaszlu,

b) w obrębie nosa jakichkolwiek zniekształceń oraz, że strumień powietrza wydechiwany jest z obu nozdrzy z jednakową siłą,

c) w obrębie krtani obrzmienia, zwiększenia się jej wrażliwości lub ciepłoty.

3. Łykawość

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u koni jest łykawość we wszystkich jej postaciach.

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Łykawość nie jest chorobą, lecz narowem. Istota tego narowu polega na kurczowym obciąganiu krtani w dół oraz nagłym wtargnięciu do otwartego gardła pewnej ilości powietrza i powstawaniu przy tym charakterystycznego, słyszalnego od zewnątrz dźwięku (szmeru), podobnego do odgłosu przy odbijaniu się.

Łykawość jest wynikiem zabawiania się konia, znudzonego bezczynnością lub powstaje z naśladowanictwa innych koni narów ten wykazujących, połączonego z wprowadzeniem i wydalaniem powietrza z gardła.

Rozróżnia się 2 wzgl. 3 formy łykawości:

a) łykawość z podparciem czyli właściwa

b) łykawość bez podparcia czyli wolna, oraz

c) tzw. łapanie powietrza (wiatru)

I. Łykawość z podparciem

— przedstawia się następująco:

Siekacze jednej lub obu stron szczęk opiera koń zazwy-

czaj na żłobie, przedzielniku, dyszlu lub innym trwale umocowanym przedmiocie. Następnie naciskając dość silnie na punkt oparcia szczęki oraz zginając przy tym kabłąkowato szyję i otwierając jednocześnie usta, wywołuje on skurcz mięśni krtani i języka, przebiegających po przedniej krawędzi szyi (Mm. sternothyreoidei, omohyoidei oraz sternohyoidei), powodujący powstawanie wspomnianego charakterystycznego dźwięku. Dźwięk ten powstaje w związku z odciągnięciem w bok krtani i podstawy języka przy skurczu oraz nagłego wtargnięcia powietrza do rozszerzonego i otwartego w tym momencie gardła. Część powietrza może ulec połknięciu i w ten sposób przedostać się do żołądka lub dalej, część zaś, z chwilą powrotu krtani i gardła do położenia normalnego, ulega wyciśnięciu z powrotem na zewnątrz.

II. Łykawość bez podparcia

— polega na tym, że koń kołysząc głową w powietrzu przygina ją ku dołowi (piersiom), a następnie raptownie podrywa ją ku górze i przy osobliwym poruszeniu warg wydaje słyszalny od zewnątrz, charakterystyczny dźwięk (szmer).

III. Łapanie powietrza

— nie jest identyczne z łykawością bez podparcia, lecz jest specjalną, bardzo rzadką odmianą łykawości przy której bez potrzeby podpierania głowy, łapie koń powietrze, przy równoczesnym powstawaniu lub braku charakterystycznego dla łykawości dźwięku.

Badanie na łykawość polega na:

1) dokładnym obejrzeniu powierzchni zębów siecznych i sposobu ich ścierania się; nie jest ono jednakże momentem decydującym dla rozpoznania tego narowu, gdyż nie zawsze przy łykawości występuje. Np. przy łykawości bez podparcia i przy łapaniu powietrza brak anormalnego ścierania się zębów;
2) obserwowaniu konia z ukrycia w tych samych warunkach, w jakich narów ten przez posiadacza był zauważony u badanego konia (przy żłobie, wozie itp.);
3) zaobserwowaniu ruchów krtani ku dołowi, lub wyczuciu palcami skurczu mięśni przebiegających po przedniej krawędzi szyi, połączonego z obciąganiem krtani ku dołowi, przy których powstaje charakterystyczny dźwięk.

Dla upewnienia się w rozpoznaniu należy wykluczyć łykawość niezupełną, polegającą na lizaniu lub gryzieniu żłobu, mlaskaniu wargami, kłapaniu zębami oraz ssaniu powietrza przy zaciśniętych wargach.

Decydującymi momentami dla rozpoznania łykawości są:
a) akustyczne stwierdzenie występowania charakterystycznych odgłosów oraz,
b) stwierdzenie widocznego lub wyczuwalnego skurczu mięśni, przebiegających po przedniej stronie szyi, połączonego z obciąganiem krtani ku dołowi.

Łykawość rozwija się powoli tak, że dopiero po 14 dniach ćwiczenia się w tym narowie koń dochodzi do pewnej wprawy. Czas trwania łykawości jest trudny do ścisłego określenia przy czym może on być rozmaicie długi, wahając się w granicach od 2 — 4 —6 — 8 tygodni.

Przy łykawości z oparcia, ważnym momentem rozpoznawczym jest stopień starcia powierzchni zębów siecznych. Do widocznego i dającego się na pewno stwierdzić starcia, potrzeba 6 — 8 tygodni. Istnienie odbarwienia sierści po podpinkach, świadczy o jeszcze dłuższym czasie trwania tego narowu (2 — 3 miesięcy).

4. Nosacizna.

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u koni są tylko te przypadki nosacizny, które zostały stwierdzone za życia, na podstawie oznak zewnętrznych lub za pomocą obowiązujących metod rozpoznawczych.

Termin rękojmi wynosi 21 dni.

Czas wylęgania choroby zależy od drogi zakażenia, ilości i zjadliwości zarazka oraz odporności ustroju i trwać może rozmaicie długo.

Przy zakażeniu przez przewód pokarmowy, pierwsze objawy chorobowe występują zwykle po 3 — 4 tygodniach; przy zakażeniu zaś przez błonę śluzową nosa, objawy chorobowe wystąpić mogą już po 3 — 5 dniach.

Przy ocenie czasu trwania procesu chorobowego, pewne wskazówki dać nam mogą charakterystyczne dla nosacizny objawy i zmiany anatomo-patalogiczne, stwierdzone przy badaniu. Znamiona wskazujące na czas trwania okresu rozwojowego pierwotnych (świeżych) guzów i wrzodów nosaciznowych wogóle można oceniać prawie jednakowo tj. na 3 — 4 dni; zaznaczyć przy tym należy, że przeistaczanie się guzów w owrzodzenia na błonie śluzowej lub skórze odbywa się bardzo szybko tak, iż zjawisko to może się dokonać już, w ciągu jednego dnia a nawet w ciągu kilku godzin. Występowanie charakterystycznych blizn nosaciznowych na błonie śluzowej lub skórze świadczy o długotrwałym (od kilku tygodni do kilku miesięcy) przebiegu choroby. Jednostronny, twardy, niebolesny i nieprzesuwalny obrzęk gruczołów podszczękowych, przy równoczesnym istnieniu guzów lub wrzodów, zupełnie pewnie wskazuje na starą przewlekłą nosacizne istniejącą już od szeregu miesięcy. Występująca, w przewlekłym przebiegu nosacizny skóry, rozlana ropowica na kończynach w postaci słoniowatości (elephantiasis), wskazuje na wielomiesięczny czas trwania choroby. Wypływ z nozdrzy, zazwyczaj jednostronny, ma mniejsze znaczenie dla określenia czasu trwania nosacizny i w przebiegu choroby może wystąpić w bardzo krótkim czasie. Surowiczo-śluzowy, ze smużkami krwi, wypływ z nozdrzy, jako pierwszy objaw nosaciznowy może pojawić się już na drugi lub trzeci dzień, a wypływ ropny na 3 — 5 dzień od chwili zakażenia.

Dla upewnienia się w rozpoznaniu nosacizny należy przy badaniu klinicznym wykluczyć:
a) przewlekły nieżyt nosa,
b) przewlekłe zapalenie zatok głowy lub worków powietrznych,
c) zołzy,
d) zapalenie naczyń chłonnych oraz
e) ropowice.

Niekiedy rozpoznanie nosacizny możliwe jest tylko na podstawie badań rozpoznawczych.

Badanie na nosaciznę, jako wadę główną, przeprowadzać należy zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9.I.28 r. (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 167) w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.8. 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 77, poz. 673) w brzmieniu ustalonym późniejszymi zmianami, przy zastosowaniu instrukcji Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych Nr Wet. 2-I. 1/13 z dnia 30.VI. 1947 r. w sprawie zwalczania nosacizny oraz instrukcji Nr W. Z. I-1/4 z dnia 8.8. 1949 r. w sprawie przeprowadzenia malleinizacji podskórnej.

5. Okresowe zapalenie oczu

W rozumieniu postanowień art. 333, § 2 Kodeksu Zobowiązań, wadą główną u koni jest okresowe zapalenie oczu czyli ślepota miesięczna t. j. swoiste nieurazowe schorzenie wewnętrznych części oka u koni (iridio — cyclo — chorioiditis infectiosa recidiva non purulenta).

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Istotę tego niedostatecznie jeszcze wyjaśnionego schorzenia stanowi nawrotowe rozlane zapalenie tęczówki, naczyniówki i ciałka rzęskowego jednego lub obu oczu. Schorzenie charakteryzuje się nagłym (w ciągu nocy) występowaniem oraz powtarzaniem się ostrego procesu chorobowego, którego nasilenie i czas trwania w poszczególnych nawrotach (napadach) mogą być różne:

Przy lekkich napadach objawy znikają po 8 — 10 dniach, przy ciężkich zaś po 2 — 3 tygodniach. Nawroty choroby nie występują w regularnych odstępach czasu, lecz mogą pojawiać się po kilku tygodniach, miesiącach a nawet po latach, prowadząc w końcu do zupełnej ślepoty i zaniku gałki ocznej.

Celem rozpoznania tego schorzenia należy przy badaniu wykazać:
a) istnienie zapalnych zmian wewnętrznych części oka (tęczówki, ciałka rzęskowego, naczyniówki, siatkówki, soczewki i ciałka szklistego),
b) okresowość (nawroty) choroby, o czym częstokroć świadczyć mogą zmiany pozostałe po ostatnim napadzie.

Dla rozpoznania wady głównej w czasie trwania napadu, należy przy badaniu stwierdzić:
a) ostre objawy zapalne zewnątrz i wewnątrz oka,
b) zwężenie źrenicy i oporność tęczówki na działanie środków rozszerzających źrenicę,
c) wysięk w komorze przedniej, pływający w cieczy wodnej, tworzący osad lub osiadający na tęczówce,
d) zwiększenie ciśnienia śródocznego.

Stwierdzenie przy pierwszym badaniu obok świeżych zmian zapalnych również zmian dawniejszych, pozostałych po uprzednim przebyciu zapalenia wewnętrznych części oka, w postaci np. zrostów z brzegiem źrenicy zatartym i postrzępionym, zrostów tęczówki z soczewką, rozpłynięcia się ciałka szklistego, oddzielenia się siatkówki lub zaniku gałki ocznej i tp., świadczyć może o nawrotach i okresowości schorzenia. Ze względu na to, że jednorazowe badanie nie zawsze zezwala na zupełnie pewne ustalenie rozpoznania ślepoty miesięcznej, a rozpoznanie takie w czasie przerw między nawrotami choroby jest prawie, że niemożliwe, zachodzi nieraz konieczność przeprowadzenia ponownego badania w czasie najbliższego nawrotu choroby. W przypadkach takich, wymagających dalszej obserwacji i ponownego badania, kupujący nie chcąc utracić praw do dochodzenia swych pretensji, winien na wszelki wypadek w ciągu tygodnia powiadomić o ujawnieniu się wady głównej w czasie biegu terminu rękojmi.

Przy badaniu konia na okresowe zapalenie oczu wykluczyć należy następujące stany:
a) stany zapalne wywołane urazem,
b) wady rozwojowe (membrana pupillaris perseverans, coloboma iridis, arteria hyaloidea perseverans, plamki ciemne w siatkówce, wrodzone zmętnienie soczewki),
c) sklerotyczne zmiany starcze soczewki,
d) zaburzenia refrakcyjne (krótko — i dalekowzroczność, astygmatyzm itp.) oraz
e) nowotwory.

Do badania najlepiej ustawić konia na ciemnym tle (w drzwiach stajni) zwróconego głową do otwartych drzwi. Badania dokonuje się przez dokładne obejrzenie oczu, posługując się w razie potrzeby wziernikiem lustrzanym i oświetleniem ogniskowym, przez omacanie oczu, oraz obserwację odruchu źrenicowego.

Oznaczenie czasu rozwoju i trwania schorzenia jest dość trudne. Zmętnienie soczewki rozwija się powoli. Zmiany pozapalne (zrosty tęczówki z soczewką, rozpłynięcie się ciałka szklistego, oddzielenie się siatkówki), po zaniknięciu objawów ostrego zapalenia, świadczą o co najmniej czterotygodniowym czasie trwania schorzenia. Objawy zaniku gałki ocznej występują najwcześniej po 8 tygodniach, zanik zaś jej świadczy o co najmniej trzymiesięcznym czasie trwania choroby.

6. Wartogłowienie

W rozumieniu postanowień art. 33, § 2. Kodeksu Zobowiązań, wartogłowienie u koni jest wadą główną tylko wówczas, gdy występuje w postaci nieuleczalnej na tle wodnicy mózgu (Hydrocephalus) bez względu na jej przebieg (ostry lub przewlekły).

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Badanie konia podejrzanego o wartogłowienie należy przeprowadzać bardzo starannie i dokładnie. Badania takie z reguły przeprowadza się dwukrotnie, a w przypadkach wątpliwych kilkakrotnie i to możliwie do ostatniego dnia biegu terminu rękojmi. Badania przeprowadzać należy w spoczynku i przy pracy, do jakiej dany koń bywa normalnie używany. Przeprowadzając badanie zwracać należy uwagę na wiek zwierzęcia, rasę, płeć i temperament.

Przebieg badania konia podejrzanego o wartogłowienie dzieli się na 4 następujące fazy:
1) badanie wstępne
2) badanie na stanowisku w stajni
3) badanie w ruchu oraz —
4) badanie końcowe.

I. Badanie wstępne, ze względu na rozpoznanie różniczkowe ma na celu wykluczenie niżej wymienionych stanów, powodujących otępienie zwierzęcia bez podłoża chorobowego oraz schorzeń mogących przebiegać wśród objawów zaburzeń świadomości, nie będących jednak wartogłowieniem.

W szczególności badanie wstępne ma na celu wykluczenie:
a) ostrego zapalenia mózgu i opon mózgowych, jakoteż ostrego przekrwienia mózgu,
b) ostrych gorączkowych chorób zakaźnych jak np. influenza, piersiówka, zołzy i t. p.,
c) nieżytów przewodu pokarmowego i chorób wątroby,
d) zatruć pokarmowych,
e) schorzenia zębów,
f) ślepoty lub głuchoty,
g) ropnego zapalenia zatok głowy (nosa, szczęk lub czoła),
h) okresu zmiany zębów,
i) dychawicy,
j) rui u klaczy,
k) silnego przemęczenia (wytężająca praca),
l) starości,
ł) flegmatycznego usposobienia i upartości,
m) narowistości lub innych wad (kąsanie lub bicie nogami) oraz —
n) tresury i t. p.

II. Badanie na stanowisku w stajni — ma na celu skrupulatne zbadanie wszystkich narządów, w szczególności zaś systemu nerwowego, przy zwróceniu specjalnej uwagi na wyraz oczu i wzrok, zainteresowanie się otoczeniem, postawę ciała, poruszenia głową, grę uszu, wrażliwość na działanie bodźców zewnętrznych, następowanie na zawołanie, krzyżowanie kończyn przednich, przyjmowanie pokarmu i t. p.

III. Badanie w ruchu — aż do wystąpienia potu, ma na celu stwierdzenie zachowania się zwierzęcia możliwie w warunkach zwyczajnej jego pracy (w zaprzęgu lub pod wierzchem), przy jednoczesnym zwracaniu uwagi na to, czy jest on posłuszny, narowisty lub uparty, czy trzeba go podpędzać lub czy przystaje w pracy albo też czy prze na boki lub silnie się zatacza.

IV. Badanie końcowe — dokonywane jest po zakończeniu badania w ruchu (III.) i przeprowadzane najpierw w jakimś zacisznym miejscu, a następnie na stanowisku w stajni. Badanie to ma na celu ustalenie, czy stan depresji lub pobudliwość badanego konia uległy wzmożeniu po wykonaniu pracy (ruchu).

O rozpoznaniu schorzenia decyduje tylko wynik badania klinicznego. Konia uważa się za dotkniętego wartogłowieniem, jeżeli przy badaniu stwierdzone zostaną następujące objawy:
1) wejrzenie tępe bez wyrazu, osłupiałe lub senne, najlepiej odzwierciedlające zaburzenia w psychice zwierzęcia;
2) strzyżenie (gra) uszu, nierówne i zmienne;
3) głowa opuszczona lub wyciągnięta ku przodowi, odchylona w bok albo oparta o ścianę, żłób lub drabinę;
4) występująca niekiedy nienaturalna postawa ciała; utrzymywanie przez długi nieraz czas (godzinami) sztucznie nadanego nienormalnego ustawienia (np. skrzyżowanie kończyn przednich lub tylnych); konie chore chętnie ustawiają się w poprzek stanowiska;
5) zmniejszenie lub zupełny brak wrażliwości na bodźce zewnętrzne. Konie chore nie reagują na wymachiwanie ręką przed głową, pozwalają wkładać sobie palce do ucha, uderzać się po pęcinach, stąpać na koronkę przednich i tylnych kończyn, kłuć się szpilką lub igłą itp. Czasami wrażliwość okresowo waha się, ulegając niekiedy wzmożeniu;
6) brak posłuszeństwa — w mniejszym lub większym stopniu np., koń na zawołanie nie następuje na stanowisku lub czyni to bardzo niechętnie. Przynaglany pociąganiem cugli niechętnie kroczy naprzód, a bardzo opornie cofa się do tyłu. Konie dotknięte wartogłowiem są bardzo często uparte i leniwe tak, że trzeba je stale popędzać; reagują one bardzo słabo lub wcale nie reaguje na bat, wędzidło i ostrogi, a często wydzierają się w bok. Niektóre zwierzęta w ogóle nie pozwalają się użyć do pracy, stają się narowiste, tj. nie chcą ciągnąć, prą na boki, nie chcą ruszyć z miejsca, stają dęba, nawracają, nie chcą się zatrzymać, rzucają się na ziemię itp.;
7) upośledzone przyjmowanie pokarmu. Chore konie jedzą powoli, bez zainteresowania, trzymają kęsy w zębach lub wargach jakby śpiąc, mlaskają wargami przy czym pokarm wypada im z ust albo też zatrzymują kęs w jamie gębowej i nie połknąwszy go chwytają nowy kęs. Niekiedy zaś łakomie pożerają karmę.
Podobne zaburzenia obserwujemy niekiedy przy pojeniu. Chore zwierzę pije bardzo wolno, jakby żuje wodę, zanurza głęboko głowę do wody, aż powyżej nozdrzy itp.;
8) tętno niektórych koni jest podnormalne tj. wynosi 25—30 zamiast 28—40 na minutę;
9) zaburzenia ruchowe np. nienormalnie wysokie unoszenie kończyn przednich, chwiejny i niepewny chód, kręcenie się w kółko itp.;
10) wzmożenie się po wytężającej pracy, wszystkich wyżej wymienionych objawów świadczących o zaburzeniach świadomości.

Dla rozpoznania wartogłowienia (wodogłowia) jako wady głównej, konieczne jest stwierdzenie całego zespołu, a nie poszczególnych tylko wyżej wymienionych objawów, które występują wowczas, gdy choroba osiągnęła już pewien stopień rozwoju.

B. Wady główne u bydła.

1. Gruźlica.

W rozumieniu postanowień art. 333, § 2. Kodeksu Zobowiązań — gruźlica u bydła jest wadą główną wówczas, gdy występuje w postaci otwartej gruźlicy wymienia lub jeżeli jest przyczyną ogólnego wychudzenia zwierzęcia.

Termin rękojmi wynosi 21 dni.

Okres wylęgania choroby trwa przy gruźlicy od 1 miesiąca do 1 roku. Stwierdzono, że przy naturalnym zakażeniu u bydła, od chwili wtargnięcia prątków gruźlicy, aż do rozwoju dostrzegalnych gruźliczych zmian anatomopatologicznych, upłynąć musi kilka tygodni. Ustalono przy tym, że pojawienie się pierwszych widocznych gruzełków następuje w 25 dni po zakażeniu.

Stwierdzenie otwartej gruźlicy wymienia polega na ujawnieniu prątków gruźlicy w mleku za pomocą badania bakteriologicznego.

Przyżyciowe stwierdzenie, że gruźlica jest przyczyną ogólnego wychudzenia zwierzęcia, jest trudne, a nawet niejednokrotnie niemożliwe. Przy ekspertyzie takiej należy:

a) stwierdzić zakażenie gruźlicą za pomocą obowiązujących metod rozpoznawczych, pamiętając o zjawisku anergii występującym przy tuberkulinizacji zwierząt, zwłaszcza starszych z daleko posuniętą gruźlicą.
b) wykluczyć wszelkie inne choroby w szczególności bąblowice płuc, przewlekły nieżyt płuc, nowotwory, przewlekłą postać zarazy płucnej i przewlekłe wzdęcia spowodowane zrostami żwacza z przeponą.

Znacznie łatwiejsze jest ustalenie rozpoznania po śmierci zwierzęcia (uboju). Istnienie gruźlicy, jako wady głównej u zwierząt hodowlanych i użytkowych daje się z reguły z całą pewnością stwierdzić tylko po uboju. Dlatego też w przypadku stwierdzenia podejrzenia gruźlicy w wyniku badania klinicznego, zaleca się w ciągu biegu terminu rękojmi poddać zwierzę ubojowi, a następnie sekcji. W razie stwierdzenia gruźlicy, jako wady głównej, należy niezwłocznie zawiadomić o tym sprzedawcę.

Co się tyczy wielkości ognisk gruźliczych, to eksperymentalnie stwierdzono, że czas potrzebny do wytworzenia się ogniska gruźliczego wynosi przy gruzełku:

a) wielkości główki szpilki od 3—4 tygodni,
b) wielkości ziarna prosa od 5—6 tygodni,
c) wielkości orzecha laskowego (guzy opłucnowe grubości 3—5 cm.) — 75 dni.

Na tej podstawie można w przybliżeniu określić wiek ujawnionych zmian gruźliczych. Zwapnienie gruzełka gruźliczego jest dowodem dłuższego, co najmniej 50-dniowego czasu istnienia gruźlicy w organizmie. Stwierdzenie ogólnego wychudzenia zwierzęcia spowodowanego gruźlicą dowodzi z reguły o bardzo długim okresie trwania procesu chorobowego.

2. Zaraza płucna.

W rozumieniu postanowień art. 333, § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u bydła jest zaraza płucna (Pleuropneumonia contagiosa boum). Okres wylęgania choroby trwa 2—8 tygodni, przy czym choroba wykazuje przebieg ostry (5—8 dni) lub przewlekły (6 tygodni do 3 miesięcy).

Termin rękojmi wynosi 28 dni.

Zupełnie pewne kliniczne rozpoznanie zarazy płucnej, jako wady głównej, z reguły nie da się ustalić za życia zwierzęcia. Podobnie jak przy gruźlicy, zupełnie pewne stwierdzenie zarazy płucnej, jako wady głównej, możliwe jest tylko na podstawie zmian anatomopatologicznych stwierdzonych przy sekcji.

W razie stwierdzenia zarazy płucnej lub podejrzenia o tę chorobę, postępować należy w myśl przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9.I. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 167) w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.VIII. 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 673), w brzmieniu ustalonym późniejszymi zmianami. Przepisy te (§§ 91 i 92) w przypadku uzasadnionego podejrzenia przewidują zabicie zwierzęcia i sekcyjne ustalenie rozpoznania choroby.

C. Wady główne u owiec

1. Świerzb

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u owiec jest świerzb, tj. pasożytnicze schorzenie skóry wywołane przez pajęczaki (świerzbowce), przenoszące się ze zwierzęcia chorego na zdrowe.

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Przepisy §§ 295—313 rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9.I. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 167) w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.VIII. 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 673), — nie określają bliżej świerzbu, jako schorzenia owiec. W związku z tym przez określenie: „świerzb u owiec", jako wadę główną rozumieć należy każde schorzenie skóry u owiec, wywołane przez następujące pajęczaki:

a) **Psoroptes s. Dermatocoptes communis var. ovis** — świerzbowiec ssący, najgroźniejszy, najczęściej spotykany, szybko rozprzestrzeniający się, wyrządzający najwięcej szkód z powodu niszczenia runa. Umiejscawia się on na uwełnionych częściach ciała tj. na krzyżach, grzbiecie, klatce piersiowej, barkach i szyi;
b) **Sarcoptes squamiferus**, umiejscawiający się tylko na głowie, zwłaszcza na wargach, podbródku, nosie, powiekach i uszach, wyjątkowo tylko przechodzi na uwełnione części ciała;
c) **Chorioptes s. Dermatophagus communis var. ovis** — świerzbowiec pęcinowy, ogranicza się prawie zawsze do zajęcia kończyn, a nieleczony dopiero po dłuższym czasie rozprzestrzenia się na nasadę ogona, grzbiet, worek mosznowy, względnie wymię.

Nabywca dotkniętych świerzbem owiec ma prawo żądania zwrotu ceny zakupu od sprzedawcy zasadniczo w odniesieniu tylko do owiec, u których świerzb pojawił się w terminie rękojmi. Dlatego też zadaniem lekarza weterynaryjnego jest dokładne zbadania poszczególnych owiec stada, przy czym kliniczne rozpoznanie świerzbu winno być każdorazowo poparte rozpoznaniem mikroskopowym tj. stwierdzeniem obecności jednego z wyżej wymienionych świerzbowców.

W tym celu, zgodnie z przepisami §§ 15 i 28 załącznika Nr 3 do przytoczonego wyżej rozporządzenia Ministra Rolnictwa należy pobrać materiał do badania laboratoryjnego i przesłać go do zbadania we właściwej terenowo weterynaryjnej pracowni rozpoznawczej.

W razie całkiem pewnego stwierdzenia istnienia świerzbu owiec w stadzie, lekarz weterynaryjny winien również ustalić, które ze zbadanych sztuk znajdują się w początkowym stadium choroby.

Czas rozwoju świerzbu

Od chwili zapłodnienia samicy do czasu osiągnięcia dojrzałości płciowej przez młode larwy upływa 14 do 15 dni. Z tego też względu pierwsza generacja, w ciągu pierwszych 14 dni po przeniesieniu zapłodnionej samiczki, zdolna jest do wywołania tylko miejscowych i to bardzo ograniczonych zmian chorobowych. W ciągu pierwszych 14 dni od chwili przeniesienia zapłodnionej samiczki znajdujemy zwykle większą ilość guzków rozmieszczonych na przestrzeni wielkości monety pięćdziesięciogroszowej. Po upływie zaś 4 tygodni stwierdzamy już gruby strup na przestrzeni o wielkości monety pięciozłotowej. Choroba rozprzestrzenia się tym szybciej, im więcej larw świerzbowców zostało przeniesionych. Dane te należy uważać orientacyjnie za najkrótszy okres rozwojowy. Przy dalej posuniętych zmianach świerzbowych, brak jest jakichkolwiek pewnych wymiarów dla określenia czasu trwania schorzenia.

2. Wodnica ogólna

W rozumieniu postanowień art. 333, § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u owiec jest wodnica ogólna (hydraemia), o ile jest silnie rozwinięta, bez względu na przyczynę, która ją wywołała.

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Przez wodnicę ogólną rozumieć należy stan chorobowy zwierzęcia, przy którym wszystkie tkanki, a zwłaszcza mięśnie i tkanka podskórna, nacieczone są silnie surowiczym płynem przesączynowym, gromadzącym się również

w dużych ilościach w jamach ciała przy czym krew jest wodnista i uboga w składniki upostaciowane (morfotyczne).

Wodnica ogólna u owiec nie jest schorzeniem samoistnym, lecz jest objawem wtórnym, który może być spowodowany przez choroby wewnętrzne lub niedostateczne odżywianie. Do chorób wewnętrznych mogących wywołać wodnicę ogólną u owiec zalicza się motylicę, robaczycę przewodu pokarmowego lub płuc oraz przewlekłe choroby serca, płuc, nerek lub wątroby.

Dla klinicznego rozpoznania motylicy, ważne jest stwierdzenie w kale jaj pasożyta (Fasciola hepatica), znajdowanych dopiero po upływie 2 miesięcy od zakażenia. Objawy wodnicy ogólnej u owiec na tle motylicy wątrobowej występują w okresie około 3 miesięcy od zakażenia.

Robaczyca przewodu pokarmowego u owiec wywołana jest przez Haemonchus s. Strongylus contortus; choroba rozwija się powoli, przy czym objawy wodnicy wystąpić mogą dopiero po wielu miesiącach.

Robaczycę płuc u owiec wywołuje Dictyocaulus s. Strongylus filaria. Do wystąpiena objawów wodnicy upływa — u jagniąt czas 6—8 tygodni, u dorosłych zaś owiec wiele miesięcy, licząc od chwili zakażenia.

Całkiem jednak pewne stwierdzenie wodnicy ogólnej silnie rozwiniętej, wymaga przeprowadzenia sekcji zwierzęcia padłego lub poddanego ubojowi. Rozpoznanie bowiem wodnicy ogólnej u owiec, jako wady głównej, uzależnione jest od stwierdzenia podanych na wstępie zmian chorobowych (wodnistość krwi, surowicze nacieczenie mięśni i tkanki podskórnej. anasarca, ascites, hydrothorax, hydropericardium, ogólna niedokrwistość i wychudzenie), wskazujących na zupełne wycieńczenie i wyniszczenie organizmu zwierzęcia (Cachexia hydraemica).

D. Wady główne u świń

1. Pomór świń

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2 Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u świń jest pomór świń (Pestis suum).

Termin rękojmi wynosi 10 dni.

Okres wylęgania choroby trwa przeciętnie 6—10 dni.

Postępowanie celem stwierdzenia pomoru świń normują przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9.I 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 167) w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.VIII 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 673) w brzmieniu ustalonym późniejszymi zmianami oraz obowiązujące zarządzenia i instrukcje.

W razie stwierdzenia pomoru świń na podstawie zmian anatomo-patologicznych zauważonych przy badaniu po uboju, rozpoznanie należy uzupełnić wynikiem badania laboratoryjnego.

2. Różyca świń

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u świń jest różyca świń (Erysipelas suum).

Termin rękojmi wynosi 3 dni.

Okres wylęgania choroby trwa przeciętnie 3—5 dni, rzadko 2 dni, a tylko wyjątkowo 7 dni.

Postępowanie celem stwierdzenia różycy świń normują przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 9.I. 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr 19, poz. 167) w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22.VIII. 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr 77. poz. 673) w brzmieniu ustalonym późniejszymi zmianami oraz obowiązujące zarządzenia i instrukcje.

W razie stwierdzenia różycy świń po uboju należy każdorazowo przeprowadzić badanie bakteriologiczne.

3. Wągrzyca

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u świń są wągry szkodliwe dla ludzi. Wągrem takim jest młodociana postać (Cysticercus cellulosae) tasiemca samotnego (Taenia solium) żyjącego w jelicie cienkim człowieka.

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Postępowanie przy stwierdzaniu wągrów u świń po uboju normują przepisy załącznika Nr 4 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 29.I. 1929 r. o urzędowym badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa w kraju (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 305).

Do stwierdzenia wady głównej wystarczy ujawnienie wągrów tasiemca samotnego, bez względu na ich ilość i sta (żywe czy obumarłe).

Rozpoznając wągrzycę u świń, jako wadę główną, wy kluczyć należy wągra cienkoszyjnego (Cysticercus tenui collis), który występuje pod błonami surowiczymi na kre ce, a nie w mięśniach.

Znamiona wskazujące na okres rozwojowy (wiek) wągr tasiemca samotnego są następujące:

a) wągry 20-dniowe są to delikatne przezroczyste pę cherzyki, wielkości główki szpilki, nie posiadając jeszcze błony żywiciela; miejsce w którym rozwija si główka, występuje jako mętny punkt;
b) wągry 40-dniowe osiągają wielkość ziarnka gorczy cy, posiadają delikatną błonę żywiciela, wyraźn główkę oraz niezupełnie wykształcone ssawki i ha czyki;
c) wągry 60-dniowe osiągają wielkość ziarnka groch lub fasoli; wewnątrz pęcherzyka widoczna jest mato wa biała główka; ssawki i haczyki są zupełnie wy kształcone;
d) wągry 90-dniowe są już całkowicie rozwinięte, posia dają szyjkę z zaznaczonym na niej bruzdkowaniem główka opatrzona ssawkami i wieńcem haczyków wpochwiona jest do pęcherzyka; w szyjce pojawiają się ciałka wapienne.

4. Włośnica

W rozumieniu postanowień art. 333 § 2. Kodeksu Zobowiązań — wadą główną u świń jest włośnica mięśniowa wywołana przez włosień kręty (Trichina spiralis).

Termin rękojmi wynosi 14 dni.

Badanie mięsa dla stwierdzenia włośni prowadzić należy zgodnie z przepisami załącznika Nr 6 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa z dnia 29.I. 1929 r. o urzędowym badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa w kraju (Dz. U. R. P Nr 32, poz. 305). Przy rozpoznawaniu włośni wykluczyć należy cewy Mieschera, motylicę mięśniową, węgorzyka octowego zwapniałe wągry lub bąblowce, złogi barwikowe itp. Znamiona wskazujące na okres rozwojowy (wiek) włośnia krętego w mięśniach są następujące:

a) w 7—8—10 dni po spożyciu zakażonego mięsa, pojawiają się pierwsze włośnie we włóknach mięśniowych, osiągając wielkość 0.1 mm, i układając się w stanie wyprostowanym w tkance mięśniowej;
b) w 2—3 tygodnie po zakażeniu wzrost ich jest już ukończony. Osiągają wielkość około 1 mm, skręcają się śrubowato, układając się we włóknach mięśniowych w postaci ósemki;
c) w 5 tygodni po zakażeniu na obu biegunach zaczyna wytwarzać się torebka;
d) w 6—10 tygodni po zakażeniu, torebka jest już zupełnie wykształcona, przy czym przeważnie w czasie 6—8 tygodni od zakażenia u zwierząt dobrze odżywionych na biegunach torebki gromadzą się kuleczki tłuszczu, wykazując charakterystyczne ułożenie;
e) w 6 miesięcy po zakażeniu na biegunach torebki zaczynają odkładać się sole wapnia;
f) w 9—12 miesięcy po zakażeniu, czasem dopiero po 1,5 roku dochodzi do całkowitego zwapnienia torebki.

Do stwierdzenia włośnicy, jako wady głównej u świń, wystarcza stwierdzenie nawet tylko jednego włośnia.

Wynik oględzin, o ile ma mieć znaczenie dowodowe, powinien być sporządzony na piśmie. Forma pisma zależy od tego, czy oględzin dokonano z udziałem sądu czy bez niego. W pierwszym wypadku oględziny i ich wynik ujęty jest w formie protokółu sądowego, który pisze protokólant pod dyktandem sędziego, w drugim zaś wypadku forma pisma zależna jest od ujęcia go przez lekarza weterynaryjnego. Ponieważ jednak pismo sprawozdawcze z oględzin przeznaczone jest dla użytku sądu, musi więc odpowiadać wszelkim wymogom formalnym pisma procesowego. Jeżeli przy oględzinach, prócz lekarza weterynaryjnego wykonującego oględziny, są obecne jeszcze inne osoby np. zainteresowani, właściciel, osoby urzędowe (milicjant, sołtys itp.), mogą one w charakterze świadków, podnisać opis oględzin; orzeczenie natomiast podpisuje tylko interweniujący lekarz weterynaryjny.

Z zasadami niniejszego pisma okólnego winni dokładnie zapoznać się wszyscy terenowi lekarze weterynaryjni.

Celem wykorzystania dołącza się jednocześnie — następujące wzory pism sprawozdawczych z czynności lekarsko-weterynaryjnych:

a) **Oględziny lekarsko-weterynaryjne — Wzór Nr 1,** który wydaje w przypadkach dokonania oględzin na polecenie sądu;
b) **Protokół Sekcji — Wzór Nr 2,** który sporządza się w razie przeprowadzenia sekcji dokonanej na polecenie sądu;
c) **Orzeczenie lekarsko-weterynaryjne — Wzór Nr 3,** które sporządza się w formie odpowiedzi na pisemne pytania sądu;
d) **Oględziny lekarsko-weterynaryjne — Wzór Nr 4,** który sporządza się na żądanie zainteresowanego;
e) **Protokół sekcji — Wzór Nr 5,** który sporządza się na żądanie zainteresowanego;
f) **Świadectwo lekarsko-weterynaryjne** (zwykłe bez uzasad.) **Wzór Nr 6,** które wydaje się na żądanie zainteresowanego.

Dyrektor Departamentu: wz. **Wł. Bida**

Wzór Nr 1.

OGLĘDZINY LEKARSKO-WETERYNARYJNE *)

Na zlecenie sądu (wojewódzkiego, powiatowego) w (siedziba sądu) z dnia (data zlecenia sądowego) L. . . . . dokonałem dnia (data oględzin) w (miejsce przeprow. oględzin) o godz. (czas przeprowadzenia oględzin) oględzin lekarsko-weterynaryjnych (dokładny opis zwierzęcia, płci, wieku, maści, rasy, użytkowości itp.) stanowiącego własność ob. (nazwisko i imię właściciela zwierzęcia) zamieszkałego w (dokładny adres właściciela).

1. Zewnętrzny wygląd zwierzęcia . . . .
. . . .
2. Powłoki zewnętrzne a, b, c, ...
3. Widzialne błony śluz. „ . . . .
4. Węzły chłonne „ . . . .
5. Narząd oddechowy „ . . . .
6. „ krążenia „ . . . .
7. „ pokarmowy „ . . . .
8. „ moczopłciowy „ . . . .
9. „ ruchu „ . . . .
10. Układ nerwowy „ . . . .

Na tym oględziny zakończono.

(Podpisy świadków) (podpis lekarza wet.)

. . . .

ORZECZENIE

Na podstawie przeprowadzonych oględzin (badania), w szczególności na podstawie objawów podanych w punkcie (np. 1a, 3c, 6b, itd.) a mianowicie na podstawie (krótkie wyszczególnienie stwierdzonych objawów wzgl. zmian uzasadniających orzeczenie) stwierdziłem, że (opinia, ostateczny wynik badania, rozpoznanie).

Orzeczenie niniejsze wydaję według najlepszej wiedzy i sumienia.

Za wydanie orzeczenia powyższego policzam sobie kwotę . . . . zł. (miejscowość) dnia (data) . . . 19 . . . r.

(podpis lekarza wet.)

. . . .

*) wydaje się na polecenie sądu.

Wzór Nr 2

PROTOKÓŁ SEKCJI *).

Na zlecenie Sądu (wojewódzkiego, powiatowego) w (siedziba sądu) z dnia (data zlecenia sądowego) L. . . przeprowadziłem dnia (data sekcji) w (miejsce i miejscowość przeprowadzenia sekcji) o godz. (godzina przeprow. sekcji) sekcję (dokładny opis zwierzęcia, płci, wieku, maści, rasy, użytkowości itp.) padłego — zabitego (data śmierci) stanowiącego własność ob. (nazwisko i imię oraz dokładny adres).

Właściciel podaje, że (wywiad w trybie warunkowym np.: koń miał zachorować itp.).

(tu podać dokładny opis stwierdzonych zmian anatomo-patologicznych w poszczególnych narządach w kolejności, jak na wzorze Nr 1)

. . . .

Na tym protokół sekcji zakończono.

(Podpisy świadków) (podpis lekarza wet.)

. . . .

ORZECZENIE

Na podstawie zmian anatomo-patologicznych stwierdzonych przy sekcji, podanych w punkcie (np.: 1a, 2b, c, itd.) a mianowicie na podstawie (krótkie wyszczególnienie zmian uzasadniających orzeczenie) stwierdzam (ostateczny wynik, rozpoznanie).

Orzeczenie niniejsze wydaję według najlepszej wiedzy i sumienia.

Za wydanie orzeczenia powyższego policzam sobie kwotę . . . . zł. (miejscowość) dnia (data) . . . . 19 . . . r.

*) wydaje się na polecenie Sądu

(podpis lekarza wet.)

ORZECZENIE LEKARSKO-WETERYNARYJNE *)

Wzór Nr 3.

Wydane dnia . . . . . . 19 . . . r.

Na pytanie sądu (wojewódzkiego, powiatowego) w (siedziba sądu) podane w piśmie z dnia . . . . . L. . . .
a mianowicie:
1. . . . .
2. . . . .
3. . . . .

orzekam, jak następuje:
ad. 1. . . . .
ad. 2. . . . .
ad. 3. . . . .

Orzeczenie niniejsze wydaję według najlepszej wiedzy i sumienia.
Za wydanie orzeczenia powyższego policzam sobie kwotę . . . . . . zł.

(podpis lekarza wet.)

*) wydaje się na polecenie Sądu.

OGLĘDZINY LEKARSKO-WETERYNARYJNE *)

Wzór Nr 4.

Na życzenie Ob. (nazwisko i imię właściciela zwierzęcia) zamieszkałego w (dokładny adres) dokonałem dnia (data przeprowdzenia oględzin) o godz. (czas oględzin) w (miejsce i miejscowość przeprowadz. oględzin) oględzin lekarsko-weterynaryjnych (dokładny opis zwierzęcia, płci, wieku, maści, rasy, użytkowości itp.) w obecności (osoby obecne przy oględzinach).

Właściciel podaje, że (krótki wywiad z właścicielem, w trybie warunkowym).

1. Zewnętrzny wygląd zwierzęcia . . . .
2. Powłoki zewnętrzne a, b, c, ...
3. Widzialne błony śluz „ . . . .
4. Węzły chłonne „ . . . .
5. Narząd oddechowy „ . . . .
6. „ krążenia „ . . . .
7. „ pokarmowy „ . . . .
8. „ moczo-płciowy „ . . . .
9. „ ruchu „ . . . .
10. Układ nerwowy „ . . . .

Na tym oględziny zakończono.

(Podpisy świadków) (podpis lekarza wet.)

ORZECZENIE

Na podstawie przeprowadzonych oględzin (badania), w szczególności na podstawie objawów wymienionych w punkcie (np. 1a, 3c, 6b, itd.) a mianowicie na podstawie (krótkie wyszczególnienie objawów wzgl. zmian uzasadniających orzeczenie) stwierdziłem, że (opinia, ostateczny wynik badania, rozpoznanie).

(miejscowość), dnia (data) 19 r. (podpis lekarza wet.)

*) wydaje się na żądanie zainteresowanego

PROTOKÓŁ SEKCJI *)

Wzór Nr 5.

Na życzenie Ob. (nazwisko i imię właściciela zwierzęcia) zamieszkałego w (dokładny adres) dokonałem dnia (data przeprowadzenia sekcji) o godz. (czas przeprowadzenia sekcji) sekcję (dokładny opis zwierzęcia płci, wieku, maści, rasy, użytkowości itp.) padłego — zabitego dnia (data) w (miejsce i miejscowość sekcji) w obecności (osoby obecne przy sekcji).

Właściciel podaje, że (krótki wywiad z właścicielem, w trybie warunkowym).

(tu podać dokładny opis stwierdzonych zmian anatomo-patologicznych w poszczególnych narządach w kolejności, jak na wzorze Nr 4).

Na tym protokół sekcji zakończono.

(Podpisy świadków) (podpis lekarza wet.)

ORZECZENIE

Na podstawie zmian anatomo-patologicznych stwierdzonych przy sekcji podanych w punkcie (np.: 1a, 2b, c, itd.) a mianowicie na podstawie (krótkie wyszczególnienie zmian uzasadniających orzecz.) stwierdzam (ostateczny wynik rozpoznania).

(miejscowość), dnia (data) 19 r. (podpis lekarza wet.)

*) wydaje się na żądanie zainteresowanego

ŚWIADECTWO LEKARSKO-WETERYNARYJNE*)

Wzór Nr 6.

Na życzenie Ob. (nazwisko i imię właściciela zwierzęcia) zbadałem dnia (data badania) 19 . . . . r. (dokładny opis zwierzęcia, płci, wieku, maści, rasy, użytkowości itd.). stwierdziłem (rozpoznanie)

Świadectwo niniejsze wydaje się w celu (np. przyjęcia do lecznicy) (miejscowość) dnia (data wystawienia świad.)

(podpis lekarza wet.)

*) wydaje się na żądanie zainteresowanego.

Redakcja i Administracja: Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, Warszawa, Nowogrodzka 50
Wydział Prezydialny. Pokój 219. Tel. 887-84.

Konto P.K.O. 1-888 416 Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych w Warszawie.
Prenumerata roczna 50 zł.
Cena 4,80 zł.

ODBIORCA:

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Drukarnia Akcydensowa, W-wa, Tamka 3. 3500
Zam. 5108 27. XII.50—24.I.51. 2.B 11665